

BÖLÜM 1

ÖZGÜL ÖĞRENME BOZUKLUĞUNUN TARİHÇESİ

Dr. Öğr. Üyesi Özge METİN

Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD

Uzm. Dr. Ezgi EYNALLI GÖK

Siirt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Polikliniği

Çocukların akademik yeteneklerindeki bireysel farklılıkları araştıran ilk eğitimci Sir Francis Galton (1869) olmuştur. O dönemde Galton dışında ne psikoloji ne de öğretmenlik mesleği çocuklukta öğrenme güçlüklerinin nedenlerinin araştırılmasına önemli bir katkıda bulunmamıştır (1). Özgül öğrenme bozukluğuna (ÖÖB) dair ilk tanımlamaların ve çalışmaların tıp tarihine girişi 1800’lü yılların sonlarına dayanmaktadır. Widerholt (1974) öğrenme güçlüklerindeki tarihsel gelişimini; başlangıç dönemi (1800-1930), geçiş dönemi (1930-1960) ve bütünleştirici dönem (1963-) olmak üzere üç evrede incelemiştir (2,3). Başlangıç döneminde tıbbi çalışmalar ağırlık kazanmış, geçiş döneminde ise tıbbi ve eğitimsel çalışmalar birlikte ele alınmış ve eğitime yönelik programlar çoğalmıştır (2).

Okuma güçlüğü çeken insanlara yönelik toplumsal ilgi Alman nörolog *Adolph Kussmaul*’un çalışmaları (1877) ile başlamıştır. Nörolojik bozukluğu olan okuma sorunlarına sahip yetişkinlere özel bir ilgisi olan Kussmaul; hastalarının birçoğunun düzgün okuyamadığını ve kelimeleri düzenli olarak yanlış sırada kullandığını fark etmiş ve bu zorlukları ‘kelime körlüğü’ terimini kullanarak tanımlamıştır. Kelimelere yönelik körlüğün izole olarak bulunabileceğini, görme, akıl ve konuşma yetilerinin bozulmamış olduğunu bildirmiştir (4-6). Kelime körlüğü sözcüğü daha sonra tıp dergilerinde okumayı öğrenmekte güçlük çeken yetişkinleri ve çocukları tanımlamak için düzenli olarak kullanılmaya başlanmıştır (1).

Kökeni edinilmiş afaziye bağlı olarak dil ve okuma problemleri yaşayan yetişkin bireylere dayanan disleksi teriminin kısa bir geçmişi vardır (4). Disleksi kelimesi hem Latince hem de Yunancadan türetilmiştir [Latince kökenli *dys* (zor) + *legere* (okumak); veya Yunanca *dys* (yokluk)+ *lexis* (konuşma)] ve okuma veya konuşmanın yokluğu anlamına gelir (1,5). ‘Disleksi’ kelimesi ilk olarak 1887’de Alman göz doktoru Prof.Dr. *Rudolf Berlin* tarafından “*Eine besondere Art der Wortblindheit* (Disleksi)” monografisinde önerilmiştir. Berlin, körlük kelimesi yerine “disleksi” terimini kullanan ilk kişi olmuştur. Bu terimi görme organlarında sorun olmayıp okuma zorluğu yaşayan erişkin hastadaki edinilmiş bir durumu tanımlarken kullanmış, bu durumu beyin hasarına bağlı afazi ailesinden bir tür hastalık olarak tanımlamıştır (1,5,7-9). Başlangıçta dil bozuklukları ailesi içerisinde değerlendirilen disleksi, afazi (konuşma kaybı) başlığı altında ele alınan bir tablo iken, süreçte anlamı sadece konuşmanın ve konuşmayı anlamanın kaybindan, okuma ve yazmayı içerecek şekilde dilin kullanımındaki problemleri içerecek şekilde genişlemiştir (5).

gösterdikleri sonucuna yönelmekteydi. Günümüzde ise çocuk gelişimine dair elde edilen bilgiler, gelişmiş bilimsel yöntemlerin öğrenme güçlüklerinin araştırılmasına sağladığı olanaklar ÖÖB'ye dair bilimsel kanıtların yerleşmesini sağlamıştır. Geçmişe göre akademik becerilerde yeterlilik ihtiyacı günümüzde çok daha belirgindir ve bu nedenle geçmişe göre öğrenme güçlüklerine verilen önem günümüzde çok daha fazladır (1,17).

KAYNAKLAR

1. Lawrence D. Understanding dyslexia: A guide for teachers and parents. UK: McGraw-Hill Education, 2009. Chapter 1: The history of dyslexia; p. 9-19.
2. Kavsaoglu ZS. Öğrenme güçlükleri. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. 1993;26(2):601-7.
3. Lerner JW. Children with learning disabilities: Theories, diagnosis, teaching strategies: 2nd ed. Boston: Houghton Mifflin School; 1976.
4. Guardioli JG. The evolution of research on dyslexia. Anuario de psicologia. 2001;32(1):3-30.
5. Richardson SO. Historical perspectives on dyslexia. J Learn Disabil. 1992;25(1):40-7.
6. Kussmaul A. Disturbance of speech. Cyclo-pedia of the practice of medicine. 1877:581-875.
7. Berlin R. Eine besondere art der wortblindheit (dyslexie). Wiesbaden, Germany: Rud. Bechtold & Comp; 1887.
8. Opp G. Historical roots of the field of learning disabilities: some nineteenth-century German contributions. J Learn Disabil. 1994;27(1):10-9.
9. Wagner RF. 5. Rudolf berlin: Originator of the term dyslexia. Bulletin of the Orton Society. 1973;23(1):57-63.
10. Geschwind N. The anatomy of acquired disorders of reading. In: Money J, editor. Reading disability, progress and research needs in dyslexia. Baltimore: The Johns Hopkins University Press, 1962; p. 115-29.
11. Dejerine J. Contribution à l'étude anatomopathologique et clinique des différents variétés de cécité verbale. Mémoires de la Société de Biologie. 1892;4:61-90.
12. Hinshelwood J. Word-blindness and visual memory. The Lancet. 1895;146(3773):1564-70.
13. Hinshelwood J, Macphail A, Ferguson AR. A case of word-blindness, with right homonymous hemianopsia. Br Med J. 1904;1304-7.
14. Hinshelwood J. Four cases of congenital word-blindness occurring in the same family. Br Med J. 1907;1229-32.
15. Hinshelwood J. Two cases of hereditary congenital word-blindness. Br Med J. 1911;1(2620):608-9.
16. Morgan WP. A case of congenital word blindness. Br Med J. 1896;2(1871):1378.
17. Selikowitz M. Dyslexia and other learning difficulties. 3th ed. UK: Oxford University Press, 2012. What are specific learning difficulties?; p. 3-11.
18. Orton ST. Word-blindness in school children. Arch Neurol Psychiatr. 1925;14(5):581-615.
19. Peterson RL, McGrath LM. Dyslexia. In: Pennington BF, ed. Diagnosing learning disorders: A neuropsychological framework. New York: Guilford Press; 2009.p. 45-82.
20. Korkmazlar U. Özel öğrenme bozukluğu (öğrenme güçlükleri). In: Ekşi A, ed. Ben hasta değilim çocuk sağlığı ve hastalıklarının psikososyal yönü. 2. baskı. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri; 2011. p. 182-96.
21. Richardson SO. Specific developmental dyslexia: Retrospective and prospective views. Ann Dyslexia. 1989;39:3-23.
22. Geschwind N. Why Orton was right. Ann Dyslexia. 1982;32(1):13-30.
23. Strauss AA, Lehtinen LE. Psychopathology and education of the brain-injured child. New York: Grune and Stratton; 1947.
24. Clements SD, Peters JE. Minimal brain dysfunctions in the school-age child: diagnosis and treatment. Arch Gen Psychiatry. 1962;6(3):185-97.
25. Farnham-Diggory S. Learning disabilities: A psychological perspective: Cambridge, Mass.: Harvard University Press; 1978.
26. Clements SD. Minimal brain dysfunction in children. Washington DC: Public Health Service Publication; 1966.
27. Kirk SA. Educating exceptional children. Boston: Houghton Mifflin Company; 1962.
28. Kirk SA, Bateman B. Diagnosis and remediation of learning disabilities. Exceptional

- Children. 1962;29(2):73-8.
29. Pekel D. Özel öğrenme güçlüğü olan ve olmayan çocukların üst bilişsel özelliklerinin karşılaştırılması (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi, 2010.
 30. Hammill DD. On defining learning disabilities: An emerging consensus. *J Learn Disabil.* 1990;23(2):74-84.
 31. Martin A, Volkmar FR, editors. *Lewis's child and adolescent psychiatry: a comprehensive textbook.* 2nd ed. USA: Lippincott Williams & Wilkins; 2007.
 32. Bateman B. Learning disabilities: The changing landscape. *J Learn Disabil.* 1992;25(1):29-36.
 33. Geschwind N, Levitsky W. Human brain: left-right asymmetries in temporal speech region. *Science.* 1968;161(3837):186-7.
 34. Galaburda AM. Developmental dyslexia: A review of biological interactions. *Ann Dyslexia.* 1985;35(1):19-33.
 35. Bender WN, Shores C. *Response to intervention: A practical guide for every teacher.* California: Corwin Press; 2007.
 36. Ataman A. Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık; 2003.
 37. Kavale KA, Forness SR. What definitions of learning disability say and don't say: A critical analysis. *J Learn Disabil.* 2000;33(3):239-56.
 38. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü. (2008). Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi Özel Öğrenme Güçlüğü Destek Eğitim Programı. Erişim adresi: https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_09/04010347_zelrenmegldestekprogram.pdf
 39. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (2018, 7 Temmuz). Resmi Gazete (30471). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180707-8.htm>
 40. Kuzgun Z. Özel öğrenme güçlüğü olan bireylerin tanılama sürecinde karşılaşılan güçlüklerle ilgili rehberlik araştırma merkezi (RAM) personelinin görüşlerinin incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi) Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, 2019.
 41. American Psychiatric Association. *Diagnostic and statistical manual of mental disorders*, 3rd ed. Washington, DC: APA, 1980.
 42. American Psychiatric Association. *Diagnostic and statistical manual of mental disorders*, third edition-revised. Washington: APA, 1987.
 43. American Psychiatric Association. *Diagnostic and statistical manual of mental disorders*. 4th ed. Washington, DC: APA, 1994.
 44. American Psychiatric Association. *Diagnostic and statistical manual of mental disorders*, 4th Edition, Text Revision. Washington, DC: APA, 2000.
 45. American Psychiatric Association. *Diagnostic and statistical manual of mental disorders*, 5th ed. Washington, DC: APA, 2013.
 46. Schulte-Körne G. Specific learning disabilities-from DSM-IV to DSM-5. *Z Kinder Jugendpsychiatr Psychother.* 2014;42(5):369-72; quiz 373-4.